

ปกติสังขยา (นับจำนวน)

เอก	๑	ฉ	๖	ฉตตีส	๓๖
ทวิ	๒	สตต	๗	สตตตตีส	๓๗
ติ	๓	อฏจ	๘	อฏจตตีส	๓๘
จตุ	๔	นว	๙	เอกุน-อุนจตตافیส	๓๙
ปณจ	๕	ทส	๑๐	จตตافیส, ตافیส	๔๐
เอกาทส		๑๑		เอกจตตافیส	๔๑
ทวาทส, พารส		๑๒		เทวจตตافیส	๔๒
เตรส		๑๓		เตจตตافیส	๔๓
จตุททส, จุททส		๑๔		จตุจตตافیส	๔๔
ปณจทส, ปณณรส		๑๕		ปณจจตตافیส	๔๕
โสฬส		๑๖		ฉจตตافیส	๔๖
สตตรส		๑๗		สตตจตตافیส	๔๗
อฏจารส		๑๘		อฏจจตตافیส	๔๘
เอกุนวีสติ, อุนวีสติ		๑๙		เอกุน-อุนปณณาส	๔๙
วีส, วีสติ		๒๐		ปณณาส, ปณณาส	๕๐
เอกวีสติ		๒๑		ทส	๑๐
ทวาวีสติ, พาวีสติ		๒๒		วีส(ติ)	๒๐
เตวีสติ		๒๓		ตีส(ติ)	๓๐
จตุวีสติ		๒๔		(จต)ตافیส (จตตาลีส)	๔๐
ปณจวีสติ		๒๕		ปณณาส (ปณณาส)	๕๐
ฉพิสตี		๒๖		สฏจี้ (สฏจ)	๖๐
สตตวีสติ		๒๗		สตตติ (สตตริ)	๗๐
อฏจวีสติ		๒๘		อสีตี	๘๐
เอกุนตตีส, อุนตตีส		๒๙		นวุติ	๙๐
ตีส, ตีสตี		๓๐		สตี	๑๐๐
เอกตตีส		๓๑		สทสส์	๑,๐๐๐
ทวตตีส, พตตีส		๓๒		ทสทสส์, นหุติ	๑๐,๐๐๐
เตตตีส		๓๓		สตสทสส์, ลกขี	๑๐๐,๐๐๐
จตุตตีส		๓๔		ทสสตสทสส์	๑,๐๐๐,๐๐๐
ปณจตตีส		๓๕		โกฏิ	๑๐,๐๐๐,๐๐๐

• PALdict ๒๗ พ.ย. ๖๔

การแจกปกติสังขยา

เอก (๑) คุณนาม เอกวณะ

ป.	เอโก	เอกา	เอกั
ท.	เอกั	เอกั	เอกั
จ.	เอกณ	เอกาย	เอกณ
ปณ.	เอกสส	เอกาย*	เอกสส
ฉ.	เอกสมา	เอกาย	เอกสมา เอกมทา
จ.	เอกสส	เอกาย*	เอกสส
ส.	เอกสมิ	เอกาย*	เอกสมิ เอกมทิ

ทวิ (๒) ไนไตรลิงค์

ป.	เทว *
ท.	เทว *
จ.	ทวิหิ
ปณ.	ทวิหิ
ฉ.	ทวิหิ **
ส.	ทวิสุ

อุก (ทั้ง ๒) ไนไตรลิงค์

ป.	อุโก
ท.	อุโก
จ.	อุโกหิ
ปณ.	อุโกหิ
ฉ.	อุโกหิ
ส.	อุโกสุ

ปณจ (๕) ไนไตรลิงค์

ป.	ปณจ
ท.	ปณจ
จ.	ปณจหิ
ปณ.	ปณจหิ
ฉ.	ปณจหิ
ส.	ปณจสุ

* เป็น ทเว บ้าง ใช้ในคาถา

** เป็น ทวินัน บ้าง ใช้ในคาถา พบ ๑ แห่ง

ตั้งแต่ ปณจ (๕) ถึง อฏจารส (๑๘) แจกอย่างนี้.

• แปลง ทวิ

เป็น พว- เช่น พารส (๑๒), พาวีสติ (๒๒), พตตีส (๓๒)

เป็น เทว- ทวา- เช่น ทวาทส (๑๒), เทววีสติ ทวาวีสติ ทวาวีส (๒๒), ทวตตีส (๓๒), เทวจตตافیส (๔๒), เทวปณณาส (๕๒), ทวาสฏจี้ (๖๒), ทวาสตตติ (๗๒), ทวาตีติ (๘๒), เทวนวุติ (๙๒)

• จตุราสีตี ๘๔; สตี ๑๐๐, เอกสตี ๑๐๑ (ลบ อุตตร) (เอกสตี แปลว่า ๑๐๐ บ้าง)

ตั้งแต่ ทวิ จนถึง อฏจารส (๒-๑๘) เป็นพหุวณะอย่างเดี่ยว เป็น ๓ ลิงค์

ตั้งแต่ เอกุนวีสติ ถึง อฏจนวุติ (๑๙-๙๘) เป็น เอกวณะ อิตถิลิงค์ อย่างเดี่ยว

ติ (๓)

ป.	ตโย	อิต. ติสโส	นป. ตีณิ
ท.	ตโย	ติสโส	ตีณิ
จ.	ตีหิ	ตีหิ	ตีหิ
ปณ.	ตีหิ	ตีหิ	ตีหิ
ฉ.	ตีหิ	ตีหิ	ตีหิ
ส.	ตีสุ	ตีสุ	ตีสุ

จตุ (๔)

ป.	จตุโร	อิต. จตสโส	นป. จตตารี
ท.	จตุโร	จตสโส	จตตารี
จ.	จตุหิ *	จตุหิ	จตุหิ *
ปณ.	จตุหิ *	จตุหิ	จตุหิ *
ฉ.	จตุหิ	จตสสนัน	จตุหิ
ส.	จตุสุ	จตุสุ	จตุสุ

* เป็น จตุพหิ บ้าง ใช้ในคาถา

เอกุนวีสติ (๑๙) อิตถิลิงค์

เอก.

ป.	เอกุนวีส	เอกุนวีส (ลงนคคหิตอวคมได้)
ท.	เอกุนวีส	
จ.	เอกุนวีส	ตั้งแต่ เอกุนวีส (๑๙) ถึง อฏจนวุติ (๙๘)
ปณ.	เอกุนวีส	ถ้าเป็น อ การันต์ แจกอย่าง เอกุนวีส
ฉ.	เอกุนวีส	ถ้าเป็น อ การันต์ แจกอย่าง รตติ
ส.	เอกุนวีส	ถ้าเป็น อ การันต์ แจกอย่าง นารี

เอกุนสตี (๙๙) ถึง อสงเขยย์ (๑๐๐^{๔๐}) แจกอย่าง กุล

โกฏิ (๑๐^๗) ปโกฏิ (๑๐^{๑๔}) โกฏิปปโกฏิ (๑๐^{๒๑}) แจกอย่าง รตติ

อกโขภินี-ณิ (๑๐^{๔๒}) แจกอย่าง นารี

ชนิดของปกติสังขยา

มิสส(ก)สังขยา สังขยาที่นับโดยการบวก (หรือลบ) กัน

(สังขยาคุณนาม+สังขยาคุณนาม) ใช้ จ-อธิก ศัพท์ เช่น

เอกาทส (เอก+ทส ๑+๑๐ = ๑๑)

จ ศัพท์: วิ. เอก จ ทส จ **เอกาทส**

อธิก ศัพท์: วิ. เอเกน อธิกา ทส **เอกาทส**

เตตติส (ติ+ติส ๓+๓๐ = ๓๓)

จ ศัพท์: วิ. ตโย จ ตีส จ **เตตติส**

อธิก ศัพท์: วิ. ตีหิ อธิกา ตีส **เตตติส**

เอกุนวิสติ (วิสติ-เอก ๒๐-๑ = ๑๙)

วิ. เอเกน อุนา วิสติ **เอกุนวิสติ**

เอกุนปยจสตา โจรา (๕๐๐-๑ = ๔๙๙)

วิ. เอเกน อุนา ปยจสตา **เอกุนปยจสตา**

คุณิตสังขยา สังขยาที่นับโดยการคูณกัน

(สังขยาคุณนามxสังขยานามนาม) เช่น

ทวิสตานิ, ทวิสต (ทวิxสต ๒x๑๐๐ = ๒๐๐)

วิ. เทว สตานิ ทวิสตานิ, ทวิสต

จตุราสีตีสทสทานิ (จตุราสีติxสทส ๔x๑๐,๐๐๐)

วิ. จตุราสีติ สทสทานิ จตุราสีตีสทสทานิ

ทสสทสทส (ทสxสทสทส ๑๐x๑๐๐,๐๐๐ = ๑,๐๐๐,๐๐๐)

วิ. ทส สทสทสทานิ ทสสทสทส

สัมพันธสังขยา สังขยาที่นับโดยการสัมพันธ์กับบทอื่นๆ

อฏฐสภูจิสทสทสโก

(๖๘xพัน + ๑๐๐xพัน = ๑๖๘,๐๐๐)

วิ. อฏฐสภูจิสทสทสโก จ สทสทส สทสทสโก จ **อฏฐสภูจิสทสทสทสโก**

สทสทส สัมพันธ์เข้ากับบทที่อยู่ข้างหน้าทุกบท

สทต มนุสสโกภิกขุโย โภกนิแห่งมนุชย์ ท. ๗

สทต สัมพันธ์เข้ากับ -โกภิกขุโย

การจัดปกติสังขยา

จัดปกติสังขยาตาม

	นาม	ลิงค์	วจนะ	การแจกวิภัตติ
๑-๑๘		๓ ลิงค์	๑ เอกวจนะ ๒-๑๘ พหุวจนะ	๑-๔ แจกเฉพาะตน ๕-๑๘ แจกอย่าง <i>ปยจ</i>
๑๙-๙๘	คุณนาม (๑-๙๘)	อิตถิลิงค์	เอกวจนะ*	อ การันต์ แจกอย่าง <i>เอกุนวิสติ</i> อิ การันต์ แจกอย่าง <i>รตติ</i> อี การันต์ แจกอย่าง <i>นาริ</i>
๙๙ - ∞	นามนาม	นปุงสกลิงค์	สองวจนะ	แจกอย่าง <i>กุล</i>
โกภิก	(๙๙-∞)	อิตถิลิงค์		แจกอย่าง <i>รตติ</i>

๑-๙๘ เป็นคุณนาม ๙๙ ขึ้นไป เป็นนามนาม

๑-๔ ทำนว่าเป็นศัพท์นามด้วย (ตามนัยในคัมภีร์ศัพทศาสตร์)

* เป็นเอกวจนะเฉพาะสังขยา ส่วนนามนามที่ถูกลับ เป็นพหุวจนะตามปกติ

สังเกตสังขยา

สังขยาที่นับโดยใช้สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เป็นที่รู้จักกันดีว่ามีจำนวนแน่นอน

ตายตัว มักใช้ในฉันท เช่น

จำนวน ๑ แทนด้วย จนท พระจันทร์, สุริย พระอาทิตย์, ภู แผ่นดิน

จำนวน ๒ แทนด้วย เนตต (นัยน์ตา), ทตถ (มือ), ปกข (ปีก)

จำนวน ๓ แทนด้วย กาล (อดีต อนาคต ปัจจุบัน), อคคิ (ไฟราคะ โทสะ โมหะ)

อเนกสังขยา

สังขยาที่นับโดยการประมาณเอา เพราะมีจำนวนมาก ไม่ต้องการนับให้ละเอียดลงไป

เช่น สทสสเตรโซ มีเดชนับพัน, สทสสรสิ มีรัศมีนับพัน

ปुरुณสังขยา (นับลำดับ)

ลงปัจจัยปुरुณต์ทริต คือ **ติย ถ ฐ ม อี** ท้ายปกติสังขยา เพื่อให้เป็นปुरुณสังขยา

ม ลงได้ทั่วไปยกเว้น ทวิติ จตุฉ **ติย** ลงท้าย ทวิติ **ถ** ลงท้าย จตุ **ฐ** ลงท้าย ฉ

อี ลงท้ายเฉพาะ ๑๑-๑๘ ที่เป็นอิตถิลิงค์. ลง **ติย ถ ฐ ม** แล้ว ทำให้เป็นอิตถิลิงค์

โดยลง *อว อี* ปัจจัยเครื่องหมายอิตถิลิงค์ เช่น จตุตถิ จตุตถา (จตุ-ถ-อี^๑ว)

	ป.	อิ.	นป.	
ม:	ปจโม	ปจมา	ปจมี	ที่ ๑
ติย:	ทุติโย	ทุติยา	ทุติย	ที่ ๒
ติย:	ตติโย	ตติยา	ตติย	ที่ ๓
ถ:	จตุตโถ	จตุตถิ-ถา	จตุตถ	ที่ ๔
ม:	ปยจโม	ปยจมี-มา	ปยจมี	ที่ ๕
ฐ:	ฉฐุโจ	ฉฐุจี้-จา	ฉฐุจ	ที่ ๖
ม:	สทตโม	สทตมี-มา	สทตมี	ที่ ๗
ม:	อฏฐโม	อฏฐมี-มา	อฏฐมี	ที่ ๘
ม:	นวโม	นวมมี-มา	นวม	ที่ ๙
ม:	ทสโม	ทสมี-มา	ทสมี	ที่ ๑๐
ม:	เอกาทสโม	เอกาทสมิ	เอกาทสม	ที่ ๑๑
ม:	ทวาทสโม	ทวาทสมิ	ทวาทสม	ที่ ๑๒
ม:	เตรสโม	เตรสมิ	เตรสม	ที่ ๑๓
ม:	จตุททสโม	จตุททสมิ	จตุททสม	ที่ ๑๔
ม:	ปยจทสโม		ปยจทสม	ที่ ๑๕
ม:	โสฬสโม		โสฬสม	ที่ ๑๖
ม:	สทตรสโม		สทตรสมี	ที่ ๑๗
ม:	อฏฐารสโม		อฏฐารสม	ที่ ๑๘
ม:	เอกุนวิสติโม	เอกุนวิสติมา	เอกุนวิสติมี	ที่ ๑๙
ม:	วิสติโม	วิสติมา	วิสติมี	ที่ ๒๐

• แผลง **ฉฐุจ** เป็น **ฉฐุจ** ได้ (**ฉฐุจ**โม, **ฉฐุจ**มี, **ฉฐุจ**มี)

* **ลงนิคคทิตอาคม**; **ทีฆะ**เป็น **จาดุททสิ** **จาดุททสิ**

ปुरुณสังขยาทั้งปวง เป็นคุณนาม เป็นได้ ๓ ลิงค์ เป็นเอกวจนะอย่างเดียว